

Jana OLŠANSKÁ: *Městská samospráva v Jindřichově Hradci na počátku 18. století* (diplomová práce Historického ústavu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), České Budějovice 2006, 184 s.

Posudek oponenta diplomové práce

Jana Olšanská si za téma své diplomové práce zvolila příspěvek k problematice městské samosprávy na počátku 18. století, což lze vzhledem k současnému stavu bádání o tomto tématu v české historiografii jen přivítat. Na rozdíl od starších prací, které vycházely z normativních nařízení a považovaly jejich text za popis skutečné situace, použila Jana Olšanská tyto prameny jako základní nárys ideálního stavu a jako vlastní teoretický a metodologický základ svého výzkumu zvolila přístupy historické a sociální antropologie, soustřeďující se na konkrétní jedince v sociálním kontextu, úlohu komunikace a symbolického vyjadřování. Spolu s odpovídající pramennou základnou (především radními manuály, matrikami, knihami svatebních smluv a kšaftů) tak získala nezbytné předpoklady a východiska pro vlastní bádání.

Samotná práce je členěna do pěti kapitol, které svou provázaností přehledně strukturují její obsah.

V první kapitole Jana Olšanská shrnula dosavadní bádání o městské správě v raném novověku v českých zemích. Na tomto základě mohla definovat základní kategorie a pojmy potřebné pro výzkum tohoto tématu, především pak městskou radu jako správní instituci, její složení a fungování, kompetence a vztah k dalším mocenským orgánům. Autorka se pokusila rovněž srovnat prvky, které měla jednotlivá města společná či ve kterých se naopak lišila, zároveň se však vyhnula nepodloženému zobecňování.

Druhá kapitola je věnována principu fungování městské rady přímo v Jindřichově Hradci. Poté, co se Jana Olšanská v předchozí kapitole se zdarem vyrovnala se zhodnocením dřívějších výzkumů, u této části podobné hodnocení chybí. Myslím si, že by zde určitě bylo na místě zhodnotit dosavadní výzkum pro jindřichohradecké prostředí, především pak možné využití resp. kritické zhodnocení starších prací. Rovněž tak mi (z ryze subjektivního hlediska) chybí poněkud větší zdůraznění toho, proč si pro své bádání zvolila právě jindřichohradecké prostředí. Důležitou částí uvedené kapitoly představuje pohled na fungování městské samosprávy z hlediska norem vydaných Jáchymem Oldřichem z Hradce, resp. Vilémem Slavatou. Autorka poukazuje na absenci normy pro jí zvolené období (1705-1032), proto jako východiska používá tato starší nařízení, ačkoli nemusí být zcela relevantní. V této souvislosti se však přímo nabízí srovnání s instrukcí pro jindřichohradeckou městskou radu, kterou vydala v květnu roku 1735 Marie Isabela Černínová jako reakci na neuspořádané poměry ve městě.

Ve třetí a čtvrté kapitole se autorčina pozornost soustředila na praktické fungování městské rady. Na základě dochovaných pramenů analyzovala obnovování městské rady, její zasedání, stejně jako důležité funkce v jejím rámci. Neopomněla ani zhodnotit majetkové poměry a vzdělání jednotlivých radních. Vzhledem k typu pramenů a jejich zachování nebylo možné odpovědět na všechny otázky, jež si při svém výzkumu položila, avšak i samotná jejich formulace svědčí o pečlivosti jejího přístupu.

Závěrečná pátá kapitola se věnuje stěžejní oblasti zájmu autorky – neformálním vztahům mezi městskými radními. Problematika jejich definice a zakotvení v konkrétním prostředí se těší zájmu mnohých zahraničních badatelů a v kontextu raně novověkých výzkumů patří mezi důležitá témata. Jana Olšanská se na základě dostupných pramenů a s použitím typologie Wolfganga Reinharda (s patřičnou modifikací pro konkrétní jindřichohradecké prostředí) rozhodla analyzovat tři typy vztahů – kmotrovství, sňatky a pořizování závětí radních resp. jejich potomků. Převážnou část této kapitoly proto tvoří rozbor

toho, jak uvedené formy vztahů mohli využívat členové městské rady. Hlubokou analýzou matrik a příslušných městských knih ukázala propojení především mezi radními navzájem, méně pak již s jejich sociálním okolím. Janu Olšanskou zajímalo, zda například účast na křtech souvisela se zastáváním funkce radního, zda existovala tendence vytvářet prostřednictvím sňatků určité „rodinné klany“ nebo jaká byla kšaftovací praxe radních. Ačkoli k vymezeným tématům výzkumu nelze mít výraznější námitky, prezentace samotných výsledků je však provedena dosti nepřehledným způsobem – některé statistické údaje by dle mého názoru bylo vhodnější umístit do tabulek a nikoli nahustit do poznámkového aparátu pod čarou.

K práci jsou rovněž připojeny seznamy členů městských rad pro jednotlivá období a především biogramy, které autorce umožnily zúročit prosopograficky nashromážděné údaje a zároveň zdůraznit individuality jednotlivých radních.

Práce Jany Olšanské se vyznačuje hlubokým heuristickým záběrem, díky kterému se jí podařilo z dostupných pramenů vytěžit maximum odpovědí na otázky, které si při svém výzkumu položila. Jak sama uvádí, především absence pramenů osobní povahy, jež vychází především z dominující ústní komunikace mezi radními, jí neumožnila v řadě případů potvrdit či vyvrátit její hypotézy, případně zaměřit pozornost na další relevantní aspekty dané problematiky. I přesto se však předkládaná práce může stát východiskem pro další bádání v oblasti dějin raně novověkých měst a ukázat další směr, kterým se může ubírat.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem doporučuji diplomovou práci Jany Olšanské k obhajobě a hodnotím ji stupněm **v ý b o r n ě**.

Lomnice nad Lužnicí, 21. srpna 2006

Mgr. Václav Pražák, v. r.